

Centraal Planbureau

Onzeker aanbod | *Kwetsbare vraag*

Roads to recovery

Hoofdstuk 6, samenvatting

*Consumenten onder druk:
consumptie, inkomen en
vermogen*

Frank van Es
Jan Bonenkamp
Debby Lanser
Ona Ciocyte

Vertaalde samenvatting van hoofdstuk 6 uit CPB Boek 'Roads to recovery'

Consumenten onder druk: consumptie, inkomen en vermogen

Sinds het begin van de Grote Recessie is de consumptie door huishoudens in Nederland opvallend sterk gedaald, zowel in historisch als in internationaal perspectief. Herstel van consumptiegroei hangt naast de groei van het beschikbaar inkomen af van de ontwikkeling van vermogen en schuld. Veel huishoudens zullen zich genoodzaakt zien om meer te gaan sparen als de huizenmarkt niet herstelt en huizenprijzen verder dalen.

In vergelijking met ons omringende landen is de private consumptie in Nederland sterk gedaald. Daar staat wel een toename van overheidsbestedingen aan onder andere zorg tegenover, waar huishoudens ook van profiteren. Eerste factor van belang in de daling van de particuliere consumptie is de daling van het beschikbare inkomen door lagere reële lonen, hogere belastingen en een toename van de werkloosheid. Een bijzondere factor voor Nederland is het vermogenseffect. Huishoudens in Nederland hebben relatief veel bezittingen en schulden. Door de dalende huizenprijzen is de waarde van hun bezitting sterk gedaald en staan de hypotheekhouders van 1,4 miljoen mensen onder water. Hierdoor kunnen huishoudens minder lenen of gaan vrijwillig meer sparen, wat hun consumptie drukt. Een tweede bijzondere factor zijn de omvangrijke aanvullende pensioenen, waarvan de dekkinggraad fors is gedaald, de premies zijn gestegen en veel uitkeringen bevroren.

Afhankelijk van de mate van herstel zullen hogere lonen en groei van werkgelegenheid zorgen voor meer beschikbaar inkomen en groei van de particuliere consumptie. Belangrijke risicofactor is het spaargedrag van huishoudens, als zij hun negatieve vermogenspositie moeten aanzuiveren of voorzichtiger zijn geworden dan voor de crisis. Echter, als de huizenprijzen groeien met 3 à 4% per jaar neemt de waarde van de bezittingen van huiseigenaren toe en is de noodzaak tot sparen voor het eigen huis gering.